

T& h& i h& n Ai C& p, t& i Vi& t Nam, m& i quy& n t& do căn b& n nh& ngôn lu& n, h& i h& p, tôn giáo, báo chí đ& u b& ng& n c& m.

Nhân lo& i vui trong cùng m& t ni& m vui c& a nhân dân Ai C& p. Pháo bông không ch& b& n lên t& qu& ng tr& ng Tahrir t& do nh& ng cũng đ& c b& n lên & các n& c Phi châu và b& n lên t& trái tim c& a hàng tri& u ng& i Vi& t Nam. & nh h& ng c& a cách m& ng Ai C& p r& ng l& n đ& n n& i Giáo s& xã h& i h& c Hasan Yahya đã ví cách m& ng dân ch& Ai C& p 2011 t& ng đ& ng v& i cách m& ng Pháp 1789 vì c& hai đã m& ra m& t th& i đ& i m& i trong l& ch s& loài ng& i ...

- C& n th& y tri& u dân ch& đang dâng cao trên kh& p th& gi& i hi& n nay là b& c phát tri& n khoa h& c trong quá trình ti& n hóa c& a loài ng& i. Các c& g& ng c& a các nhà đ& c tài, các đ& ng đ& c tài ch& đ& t& m th& i xoa đ& u làn sóng công ph& n trong nhân dân nh& ng chính h& cũng hi& u chân lý th& i đ& i: dân ch& là văn minh, đ& c tài là l& c h& u. Nh& ng phân tích đ& i đây đ& a theo danh sách c& a ký gi& Gregory White, Business Insider 11 n& c có nguy c& trở thành Ai C& p khác (11 Countries At Risk Of Becoming The Next Egypt):

Morocco: Morocco theo chính th& quân ch& l& p hi& n trong đó nhà vua là lãnh đ& o qu& c gia nh& ng b& chi ph& i b& i hi& n pháp. Trong s& các qu& c gia vùng B& c Phi, Morocco là n& c đã có nhi& u c& i thi& n chính tr& trong nh& ng năm v& a qua. Tuy nhiên n& n th& t nghi& p 25% trong th& h& nh& ng ng& i v& a t& t nghi& p đ& i h& c, và 9.1% trong l& c l& ng lao đ& ng nói chung, đang là m& t m& i lo r& t l& n cho vua Mohammed Đ& T& và chính ph& . N& u tình tr& ng l& m phát không đ& c ki& m soát và tình tr& ng th& t nghi& p không đ& c gi& i quy& t, kh& năng b& c phát m& t cu& c cách m& ng dân ch& toàn di& n có th& di& n ra t& i v& ng qu& c 32 tri& u dân này.

Jordan: Gi& ng nh& Morocco, Jordan cũng là qu& c gia theo ch& đ& quân ch& l& p hi& n. Vua Abdullah Đ& Nh& bin al-Hussein cai tr& qu& c gia này t& sau cái ch& t c& a vua cha Hussein vào 1999. Dân s& Jordan vào kho& ng 6 tri& u theo th& ng kê 2009. Tình tr& ng l& m phát t& i Jordan hi& n nay là 6.1% và th& t nghi& p toàn qu& c t& i m& c 14%. M& t m& i lo ng& i c& a nhà vua là có đ& n 40% dân s& Jordan dùng Internet r& t tích c& c. H& ng & ng các cu& c bi& u tình t& i Tunisia tr& c đây, nhân dân Jordan cũng đã đ& ng lên. Vua Abdullah ph& n & ng b& ng cách gi& i tán chính ph&

và h a th c hi n các c i cách kinh t c p bách đ mong làm đ u s b t mẫn trong dân chúng. Theo gi i quan sát chính tr , n u vua Abdulla không th c hi n các c i cách nh đã h a m t cách k p th i, s ph n c a v ng qu c này không bi t s ra sao.

Syria: Trong hai tu n qua, Bashar al-Assad, nhà lãnh đ o đ c tài x Syria nh ng i trên than đ . Tình tr ng nhân quy n t i Syria còn t h i h n Ai C p nhi u. Sau khi Assad cha qua đ i vào tháng Sáu 2000, qu c h i bù nhìn Syria đã thay đ i hi n pháp, h m c tu i đ cho phép Bashar al-Assad khi đó m i 34 tu i lên làm T ng Th ng và lãnh đ o đ ng Ba'ath c m quy n. Bashar al-Assad đ c c t ng th ng l n n a không có đ i th v i t l 97.6% t ng s phi u b u. M t t l r t quen thu c v i c tri Vi t Nam. Hai tháng qua, gi i tr t i Syria r c r ch đ ng lên đòi dân ch . Các thành viên Facebook và Twitter cung c p tin t c s t đ o cho tu i tr kh p n i. H đ tính t ch c các ngày t p h p ch ng chính ph đ c g i là Ngày Th nh N (Day of Rage) t i Syria. Theo các quan sát viên chính tr , Syria là m t trong nh ng m c tiêu hàng đ u c a phong trào dân ch B c Phi hi n nay.

Saudi Arabia: Không gi ng nh trong ch đ quân ch l p hi n, ch đ quân ch t i v ng qu c đ u h a này là quân ch tuy t đ i. Không có đ ng phái chính tr nào đ c phép ho t đ ng. Hoàng gia, đông đ n 25 ngàn ng i, n m gi h u h t các ch c v quan tr ng trong chính ph . Hoàng gia Saudi Arabia nhi u l n b các t ch c nhân quy n qu c t lên ti ng t cáo tình tr ng tham ô và l m quy n t i n c này. Vua Abdullah bin Abdul-Aziz c a Saudi Arabia là m t ông vua già nua, b nh ho n, b o th và là ng i đang dung d ng nhà đ c tài Ben Ali c a Tunisia. Vua Abdullah ph n ng gi n đ tr c làn sóng cách m ng t i Ai C p và k t án nh ng ng i bi u tình là “nh ng k xâm nh p”. Các l c l ng ch ng đ i hoàng gia Saudi Arabia đang ng m ng m ho t đ ng kh p n i và đe đ a chi c ngai vàng c a vua Abdullah.

Iran: Iran là m t n c C ng Hòa H i Giáo v i T ng Th ng Mahmoud Ahmadinejad đ c dân b u m t cách dân ch . Tuy nhiên, ch đ g i là dân ch t i Iran không th xác đ nh rõ ràng dân ch theo ki u nào vì qu c gia này trên th c t đ t đ i s lãnh đ o b i Lãnh T i Cao Ali Khamenei, không nh ng có quy n tuy t đ i v tôn giáo mà c chính tr . Tình tr ng th t nghi p t i Iran r t cao, 14.6%. M c dù chính ph tìm cách ngăn ch n, s thành viên Twitter và Facebook m i ngày m t tăng nhanh. Nh ng cu c bi u tình c a gi i tr trong l n b u c t ng th ng m i đây ph n l n đ c đi u đ ng qua Facebook và Twitter. Cho đ n nay, chính ph Iran thành công trong vi c tr n áp các cu c n i đ y, tuy nhiên n u m c đ l m phát 13.5% tỉ p t c gia tăng, kh năng m t cu c bùng n toàn di n s x y ra.

Libya: Libya là qu c gia ch u đ ng đ i bàn tay s t c a Muammar al-Gaddafi. Ngu n l i t c thu nh p chính c a Libya là đ u h a. M c th t nghi p 30% hi n nay t i Libya đ c xem là m t trong nh ng n c có t l th t nghi p cao nh t vùng B c Phi. Libya n m ngay gi a Ai C p và

Tunisia, hai quốc gia đã phát khởi cách mạng dân chủ thành công. Muammar al-Gaddafi lo ngại cách mạng sẽ tràn qua biên giới bất cứ lúc nào. Ngay hôm nay, gần 80% trong dân số 6 triệu của Libya sống tập trung tại các khu vực đô thị đông đúc nhưng không có công ăn việc làm. Tổng Chäc Ân Xá Quốc Tế mới đây tố cáo nhà cầm quyền Libya đã bắt giam nhà văn Jamal al-Hajji sau khi ông gõ lên Internet một lá thư kêu gọi dân chúng Libya bãi bỏ tình hình độc tài. Các cuộc biểu tình đã bùng nổ tại các thành phố Darnah, Benghazi, Bani Walid. Hôm nay, Muammar al-Gaddafi chia tay quá khứ rực rỡ vì mưu đồ lũng đoạn thái độ của dân chúng. Với tình trạng thất nghiệp 30% như hôm nay, dù có hay không, ngày tàn của chế độ độc tài Muammar al-Gaddafi chỉ là vấn đề thời gian.

Yemen: Nước thất nghiệp tại Libya tuy cao nhưng không phải là cao nhất. Yemen có mức thất nghiệp cao đến 40% và lạm phát 5.4%. Yemen với 28 triệu dân, là quốc gia nghèo nhất và chậm phát triển nhất của bán đảo Ả Rập. Yemen trên danh nghĩa là một nước cộng hòa với tổng thống Ali Abdullah Saleh được bầu trong cuộc tuyển cử khá trong sạch vào 2006, nhưng nhiều quan sát viên quốc tế xem Yemen là một nước thiếu an ninh nhất. Yemen là nơi trú ẩn của các phần tử thuộc tổ chức khủng bố Al Qaeda. Tổng thống chính phủ phát triển Yemen không phải vì nghèo khó mà thôi mà còn vì tình trạng tham nhũng trầm trọng trong chính quyền lãnh đạo. Những hàng triệu lần sống cách mạng tại Tunisia, khoảng 10 ngàn người đã biểu tình tại thủ đô Sana. Không giống như các cuộc biểu tình đòi ôn hòa tại Ai Cập, cuộc cách mạng tại Yemen có thể dẫn đến đổ máu vì rất nhiều người tham gia biểu tình có vũ trang.

Pakistan: Pakistan là quốc gia Cộng hòa Hồi giáo nhưng người dân luôn sống trong bất an, đe dọa. Tuy chia sẻ rất nhiều thăng trầm với các nước Hồi Giáo châu Phi nhưng Pakistan là quốc gia nằm phía Nam Á. Mức lạm phát hiện nay tại Pakistan là 15% và mức thất nghiệp theo thống kê năm 2010 là 14%. Chính phủ của Thủ Tướng Yousaf Raza Gillani đã tỏ ra yếu kém trong việc giải quyết các vấn đề kinh tế như đã chứng minh trong trận lũ lụt vừa qua. Trong cuộc khủng hoảng kinh tế thế giới 2008, Pakistan phải vay các nguồn tài chính quốc tế hơn 100 tỷ đô la để cứu vãn nền kinh tế. Quân đội Pakistan, lớn thứ bảy trên thế giới, đóng vai trò quan trọng trong việc duy trì sự ổn định nhưng nhu cầu tình trạng kinh tế tiếp tục đi xuống, các phong trào chống chính phủ mới được hình thành có thể sẽ bùng nổ. Lưu ý, trong hơn nửa phần sau của thế kỷ 20, Pakistan là quốc gia đã trải qua nhiều kinh nghiệm đổ máu chính phủ.

Venezuela: Quốc gia có tên đầy đủ là Cộng hòa Bolivarian Venezuela, Nam Mỹ. Tổng thống Hugo Chávez đang lãnh đạo Venezuela trên cương vị của một liên kết các đảng phái, trong đó có cả đảng Cộng Sản Venezuela. Là một quốc gia có công nghiệp dầu hỏa phát triển cao và chiếm một phần ba Tổng Sản Lượng Nội Địa nhưng 30% dân số Venezuela sống dưới mức 2 đô la một ngày. Dầu hỏa tại Venezuela là nguồn lợi kinh tế chính nhưng cũng là nguồn gốc cho tình trạng tham nhũng có truyền thống tại Venezuela. Chỉ số nhận thức tham nhũng (Corruption Perceptions Index) năm 2010 xếp Venezuela vào hạng 164, tức nhóm 15 nước tệ nhất trong 178 quốc gia được đánh giá. Tình trạng lạm phát hiện nay cao đến mức 27.2% và

th t nghi p 8.1%. M t s nhà phân tích cho r Venezuela không ch ph i đ i di n v i cách m ng dân ch trong n c thôi mà, v i chính sách ch ng M hi n nay c a t ng th ng Hugo Chávez, Venezuela còn đ i di n v i vi n nh tr thành m t Chile th i Allende khác.

Vi t Nam: Vi t Nam là m t trong năm qu c gia còn sót l i c a ch nghĩa toàn tr Mác Lenin đã m vào quá kh t i châu Âu. M c dù c ch nhà n c v hình th c có ba quy n l p pháp, hành pháp, t pháp nh ng lãnh đ o c a c ba ngành đ u cùng m t đ ng. T h i h n Ai C p, t i Vi t Nam, m i quy n t do căn b n nh ngôn lu n, h i h p, tôn giáo, báo chí đ u b ngắ n c m. T ch c liêm chính toàn c u (Global Integrity) x p Vi t Nam vào h ng “Nghèo” trong b ng đánh giá đ c công b năm 2009. Và cũng t h i h n Ai C p, t i Vi t Nam, tình tr ng tham nhũng, con ông cháu cha trong c ch chính tr vô cùng tr m tr ng. Ch s nh n th c tham nhũng (Corruption Perceptions Index) x p Vi t Nam vào h ng 116 trong 178 qu c gia và v i ch s 2.7 trên 10, trong khi đó Ai C p đ c x p h ng 98 và ch s 3.1. Đ ng cùng h ng th 116 v i Vi t Nam là ba qu c gia nghèo nh t Phi Châu Ethiopia, Guyana và Tanzania.

Trung Qu c: Gi ng nh Vi t Nam, v n m nh Trung Qu c n m trong tay c a m t đ ng chính tr đ c tài toàn tr . Trung Qu c hi n có m c th t nghi p th p nh ng đang đ i phó v i tình tr ng l m phát gia tăng. Giá c th c ph m tăng quá cao gây b t mãn trong các t ng l p nhân dân. Các chuyên viên kinh t c l ng m t công nhân Trung Qu c trung bình ph i dành m t n a ti n l ng đ mua th c ăn. Trung Qu c có t t c y u t đ cách m ng dân ch bùng n ngo i tr th t nghi p. Sau 20 năm tung toàn b l c l ng lao đ ng r m t đ thao túng n n kinh t th gi i, kinh t Trung Qu c đang ch m l i theo quy lu t. Gi ng nh chính sách Nh t B n xâm th c Trung Qu c đ th a mãn nhu c u nguyên li u trong đ u th k 20, Trung Qu c đang m r ng chính sách xâm th c ki u m i sang Phi Châu. Trung Qu c không có đ ng minh kinh t l n chính tr đ làm đ i l c cho tr c liên k t M -Nh t- n dân ch . Trong th i gian cách m ng dân ch bùng n t i Trung Đông, Trung Qu c khóa ch t các cánh c a thông tin vì s tình th n Thiên An Môn s ng đ y trong tu i tr .

Hai ch c năm tr c, nh ng gì đang x y ra t i B c Phi có l không gây nh h ng nhi u đ n Venezuela hay Vi t Nam. Nh ng th gi i đã đ i thay và đang t ng b c toàn c u hóa. Hai tu n nay, hàng tri u ng i s ng trong các ch đ đ c tài trên th gi i say mê theo dõi nh ng gì tu i tr Ai C p đang làm. Nhân lo i vui trong cùng m t ni m vui c a nhân dân Ai C p. Pháo bông không ch b n lên t qu ng tr ng Tahrir t do nh ng cũng đ c b n lên c các n c Phi châu và b n lên t trái tim c a hàng tri u ng i Vi t Nam. nh h ng c a cách m ng Ai C p r ng l n đ n n i Giáo s xã h i h c Hasan Yahya đã ví cách m ng dân ch Ai C p 2011 t ng đ ng v i cách m ng Pháp 1789 vì c hai đã m ra m t th i đ i m i trong l ch s loài ng i.